

מבזקי הארות פסיקה 31 | ספטמבר 2014, 3-4

“חורבן הבית” – על הריסות בתים – תקציר בעקבות בג”ץ 4597/14; ובג”ץ 5290/14

מבזק הארות פסיקה זה עוסק בארבע עתירות שהוגשו לבית המשפט העליון בשבתו כבג”ץ נגד הריסת בתים של פלסטינים בשטחי הגדה המערבית.

העתירה הראשונה עסקה בצו הריסה שהוצא לבניין שבו מתגוררת משפחה פלסטינית מכפר אדנא. צו ההריסה הוצא כיוון שבמבנה מתגוררת משפחתו של מי שנאשם בביצוע פיגוע הירי שבו נהרג נצ”מ ברוך מזרחי ז”ל, זיאד חסן וחליל עואד. בפיגוע הירי נפצעו בנוסף שניים נוספים.¹ אחיו של עואד, שהמבנה נמצא בבעלותו ובו התגורר עואד עצמו, הוא שהגיש את העתירה נגד ההחלטה להרוס חלק מהמבנה, ששימש את בני משפחתו של הנאשם בביצוע הפיגוע. שלוש העתירות הנוספות, שתיקיהם אוחדו בבג”ץ, הוגשו על ידי שתי משפחות החשודים בחטיפת שלושת הנערים מאזור יהודה ושומרון ורציחתם.² אירועי החטיפה הם שהנביעו את מבצע “שובו בנים”, ולאחריו את מבצע “צוק איתן”. בית המשפט דחה את כל ארבע העתירות.

תקנה 119 לתקנות הגנה (שעת חירום), 1945 היא שמסמיכה את המפקד הצבאי בשטח להחרים כל בית או מבנה קרקע שיש טעם לחשוד שהיה להם קשר לביצוע או לתכנון פעילות טרור. בנוסף, רשאי מפקד צבאי להורות על הריסת הבית או אטימתו, לצרכי הרתעה.

השאלה המשפטית כפי שמוסגרה על ידי בג”ץ הייתה אם ההחלטה על הריסת הבתים היא חוקית בהתאם לדין, ואם היא נמצאת בתוך מסגרת שיקול הדעת הסביר של המפקד הצבאי. זאת, בין היתר לאורן של המלצות ועדת שני משנת 2005 אשר קבעו שיש לצמצם את השימוש בתקנה 119, וכי יש לחזור להשתמש בה רק במקרים קיצוניים.

¹ בג”ץ 4597/14 עואודה נ’ המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית (פורסם בנבו, 30.6.2014).

² בג”ץ 5290/14 קואסמה ואח’ נ’ המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית (פורסם בנבו, 11.8.2014).

העותרים בשני המקרים טענו בין היתר כי מדובר בענישה קולקטיבית אסורה בהתאם לדין הבין-לאומי. בנוסף, נטען כי החקירה נגד הנאשמים טרם הסתיימה וכן שמדובר בהליך מפלה שכן בתי יהודים שעסקו בטרור יהודי לא נענשו באותה הצורה.

בג"ץ דחה את העתירות וקבע כי הריסת הבתים במקרים שהובאו בפניו חוקית מאחר שיש לפרש את התקנה באופן רחב המאפשר לגורמי הביטחון מרחב רב לשיקול דעת ולשינוי מדיניות.

פרופ' עמיחי כהן ועו"ד טל מימרן שכתבו יחד ופרופ' ג'ף הלפר מאירים את הפסיקה.

מעבר להחלטה ולהארות הפסיקה, בלחיצה עליהן

פסק הדין: בג"ץ 4597/14 עואודה נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית
בג"ץ 5290/14 קואסמה ואח' נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית

הארה 1: פרופ' עמיחי כהן ועו"ד טל מימרן – מדיניות הריסת הבתים – עלות ללא תועלת במדיניות הריסת בתים
הארה 2: פרופ' ג'ף הלפר – נקמה נטולת תכלית: על הריסת בתי פלסטינים למטרות ענישה